

20. Lev, B., (1999) "Seeing is Believing: a Better Approach to Estimating Knowledge Capital," CFO Magazine , April.
21. Lim, Lynn, and Peter Dallimore, (2004), "Intellectual Capital: Management Attitudes in Service Industries," Journal of Intellectual Capital, Vol. 5, No. 1, pp. 181-194.
22. McGregor, Judy, David Tweed, and Richard Pech, (2004), "Human Capital in the New Economy: Devil's Bargain?" Journal of Intellectual Capital , Vol. 5, No. 1., pp.153-164.
23. Mouritsen, J., and H. Larsen, (2001), "Reading an Intellectual Capital Statement: Describing and Prescribing Knowledge Management Strategies," Journal of Intellectual Capital , Vol. 2, No. 4, pp. 359-383.
24. Nesbit, T., (2001), An Investigation into Core management skills for keeping E-Commerce on Track (Massey University: research Report, Palmerston North).
25. Neville, R., "The Art of Work, (2000),"Panorama ,, pp.. 47-49.
26. Osterland, A., (2001), "Revealed treasures Intangible Asset Accounting," CFO Magazine , Vol. 17, No. 4, April., pp. 42-51.
27. Petty, R., and J. Guthrie, "Intellectual Capital Literature Review," Journal of intellectual Capital , Vol. 1, No. 2., pp. 155-176.
28. Porter, M. (2001), "Strategy and the Internet," Harvard Business review, March, pp. 63-78.

УДК 519.81

Солодовник Г.В., Мельничук Я.А.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Вступ. Банківська діяльність за своєю природою пов'язана з ризиками, що викликаються різними обставинами. У міжнародній банківській практиці процес управління ризиками розглядається як ключовий напрямок банківського менеджменту. Значна увага приділяється вивченню ризикових сфер та основних видів ризиків, пошуку ефективних методів контролю, оцінювання та моніторингу ризиків, а також створенню відповідних систем управління. Отже управління банківськими ризиками – є найважливішим завданням будь-якого банку. Вибір правильного методу управління банківським ризиком дозволить підвищити надійність, стабільність та конкурентоспроможність банківської системи, що позитивно впливатиме на загальний економічний стан країни [1].

Мета і завдання даної роботи – систематизація знань з управління економічними та інформаційними ризиками, їх моделювання та аналіз на прикладі окремої сфери – надання банківських послуг; дослідження ризиків в банківській сфері, етапів управління ризиками, розгляд методів прийняття рішень в умовах невизначеності.

В ході роботи була використана теорія гри з природою для формулювання та прийняття управлінських рішень.

Результати досліджень. У роботі досліджується банківський ризик, як загроза втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання запланованих доходів, а також потенційна можливість одержати додатковий прибуток у разі реалізації певних, притаманних для банку, фінансових ризиків.

Процес управління ризиками складається з чотирьох етапів:

- усвідомлення ризику, визначення причин його виникнення та ризикових сфер;
- оцінювання величини ризику;
- мінімізація або обмеження ризиків шляхом застосування відповідних методів управління;
- здійснення постійного контролю за рівнем ризиків з використанням механізму зворотного зв'язку.

Існують певні методи управління банківськими ризиками. В сучасній практиці найбільш часто використовуваними із перерахованих методів є: страхування, хеджування та договори гарантії та поруки.

Науково-обґрунтована класифікація ризику дозволяє чітко визначити місце кожного ризику в їхній загальній системі. Можна виділити шість основних видів банківських ризиків (рис.1) [2].

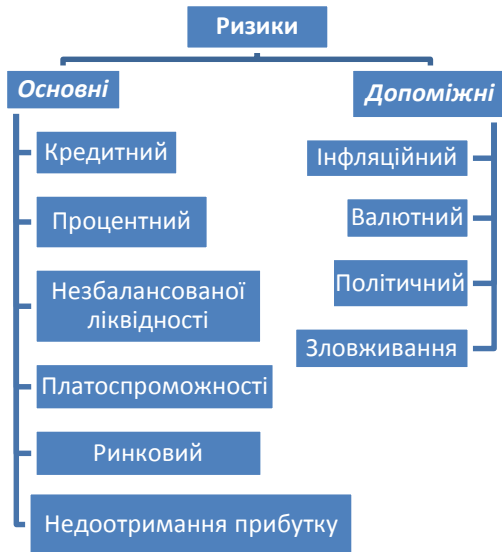

Рис. 1 – Схема класифікації ризиків за Пітером С. Роузом

Комерційні банки стикаються з безліччю різних категорій ризиків, всі вони управляються по-різному залежно від цілей і стратегій банків. Для ефективного управління банківськими ризиками можна класифікувати їх по різних критеріях: по причинах виникнення, по функціональних видах, по масштабах і так далі [3].

Існують загальні причини виникнення банківських ризиків і тенденції зміни їх рівня. Разом з тим, аналізуючи ризики на сучасному етапі, важливо враховувати:

- кризовий стан економіки перехідного періоду, яке виражається не тільки падінням проведення, фінансовою нестійкістю багатьох організацій, але й знищенням ряду господарських зв'язків;
- нестійкість політичного положення;
- відсутність або недосконалість деяких основних законодавчих актів, невідповідність між правовою базою й реально існуючою ситуацією;
- інфляцію, та ін.

У всіх випадках ризик повинен бути визначений і обмірюваний. Аналіз та оцінка ризику значною мірою засновані на систематичному статистичному методі визначення ймовірності того, що якась подія в майбутньому відбудеться. Зазвичай ця ймовірність виражається у відсотках. Відповідна робота може вестися, якщо вироблені критерії ризику, що дозволяють ранжувати альтернативні події залежно від ступеня ризику [2].

Процедура управління передбачає прийняття рішень в умовах неповноти інформації, в цьому випадку доцільно використовувати теорію ігор з природою. Відмінна ознака гри з природою полягає в тому, що в ній свідомо діє тільки один з учасників (перший гравець), а другий гравець (природа) свідомо проти гравця 1 не діє, а виступає як такий партнер по грі, що не має конкретної мети і випадковим чином визначає чергові «ходи» [4]. В даному випадку першим гравцем є орган управління банком, а природою – зовнішнє економічно-політичне середовище, стани якого характеризуються настанням таких ризиків: 1 – ризик несплати позичальником основного боргу й відсотків по ньому; 2 – ризик утрати активу або втрати активом первісної якості (вартості) через невиконання зобов'язань позичальниками; 3 – кредитний ризик по окремій угоді – ймовірність збитків від невиконання позичальником конкретної кредитної угоди; 4 – ризик ліквідності застави.

Для вирішення задачі прийняття рішень в умовах невизначеності були побудовані матриця вигравів (рис.2), яка визначає виграти першого гравця, та матриця ризиків, що визначає його нереалізовані можливості (рис. 3).

У випадку повної невизначеності, для визначення найкращих рішень використовуються наступні критерії:

1. Критерій максимаксу (оптимізму);
2. Максимінний критерій Вальда (критерій крайнього песимізму);
3. Критерій мінімаксного ризику Севіджа;
4. Критерій песимізму-оптимізму Гурвіца.

Матриця Виграшів	Стратегії природи			
	Стратегії банку	Настання ризику 1	Настання ризику 2	Настання ризику 3
1 Кредит під заставу 10 %	755	400	450	380
2 Кредит під заставу нерухомості	500	650	405	525
3 Кредит на авто	660	502	750	390
4 Готівковий кредит	380	236	590	550

Рис. 2 – Матриця виграшів

Матриця ризиків (втрат)				
Кредит під заставу 10 %	0	250	300	170
Кредит під заставу нерухомості	255	0	345	25
Кредит на авто	95	148	0	160
Готівковий кредит	375	414	160	0

Рис. 3 – Матриця ризиків

Для вибору оптимального рішення в ситуації ризику користуються критерієм Байеса.

Розрахунки критеріїв та вибір стратегії банку були автоматизовані у середовищі електронних таблиць, результати наведені на рис. 4.

За результатами розрахунків можна зробити наступні висновки: відповідно до критеріїв Вальда та Гурвиця (для матриці виграшів) найкращим рішенням буде стратегія 2 – кредит під заставу нерухомості, а згідно критеріїв Байеса, Севіджа та Гурвиця (для матриці ризиків) – третя стратегія – кредит на авто.

Стратегії банку	Критерій крайнього оптимізму	Критерій Вальда(крайн. песимізму)	В умовах ризику	
			Критерій Байеса	Ймовірність стану природи
1	755	380	457	0,1
2	650	405	488	0,2
3	750	390	619	0,5
4	590	236	490	0,2
	755	405	619	
1 Кредит під заставу 10 %		2 Кредит під заставу нерухомості	Кредит на авто	
	Критерій мінім ризику Севіджа	Критерій Гурвиця для матриці виграшів	Критерій Гурвиця для матриці програшів	
	300	418	270	
	345	430	311	
	160	426	144	
	414	271	373	
	160	430	144	
	Кредит на авто	Кредит під заставу нерухомості	Кредит на авто	
	Показник оптимізму-песимізму			0,9

Рис. 4 – Автоматизація розрахунків

Висновки: у роботі було проаналізовано процес управління банківськими ризиками, розглянуто класифікацію цих ризиків та розраховано значення показників прийняття рішень в умовах невизначеності для визначення найкращої стратегії банку, за умов настання певних ризиків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Слобода Л. Класифікація та характеристика чинників кредитних ризиків банківських установ // Регіональна економіка. - 2005

2. Ковальов О.Л. Класифікація банківських ризиків. Фактори, що впливають на кредитні ризики, і підходи до їх класифікації // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006
3. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004 – 219 с.
4. Новожилова М.В., Солодовник Г.В. Моделювання управління комерційним ризиком: Навчально-методичний посібник. - Харків:ХНУБА, 2011 р.-81 с.

УДК 330.322:336

Іванілов О.С., Перетяцько А.Ю., Малишева К.Е.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТРЕСТ «ЖИТЛОБУД-1»)

Вступ. В сучасних економічних умовах одним із пріоритетів забезпечення сталого розвитку і поліпшення своїх позицій на будівельному ринку є активізація інвестиційних процесів. Інвестиційна привабливість при цьому відіграє роль ключового елемента, оскільки її динамічність залежить від можливостей підприємства відповідати умовам потенційних інвесторів. Зважаючи на це, все більшої актуальності набувають питання, пов'язані з отриманням об'єктивної і адекватної оцінки цих можливостей.

Мета та завдання. Метою статті є оцінка інвестиційної привабливості будівельного підприємства ПАТ «Трест «Житлобуд-1».

Результати дослідження. Аналіз фінансово-економічної літератури [1-9] дозволив встановити, що на сьогодні найбільш прийнятним серед інвесторів є методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, запропонований в роботі Майоровою Т.В. [7].

На першому етапі методики оцінки визначаються показники фінансового стану підприємства: майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності. На другому етапі пропонується встановити коефіцієнти вагомості показників фінансового

стану підприємства за методом аналізу ієрархій (МАІ).

На третьому етапі згідно закону ієрархічної безперервності було визначено, що за рівнем вагомості показники фінансового стану підприємства можна проранжувати наступним чином:

- 1) показники рентабельності;
- 2) показники ділової активності;
- 3) показники платоспроможності;
- 4) показники ліквідності;
- 5) показники майнового положення.

На четвертому етапі було виконано перевірку локальних пріоритетів експертів відносно елементів третього рівня ієрархічної моделі визначення коефіцієнтів вагомості показників фінансового стану підприємства на узгодженість.

Далі необхідно розрахувати інтегральні показники майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Зважаючи на те, що показники, що входять до кожної з аналітичних груп є рівнозначними для експертів між собою, представляється за доцільне інтегрувати локальні показники фінансового стану за методом сум.

Таким чином інтегральний показник майнового положення має розраховуватися таким чином ($I_{МП}$) [7]: